

Література

1. Буринська Н. Н. Учебные экскурсии по химии: книга [для учителя] / Н. Н. Буринська. – М. : Просвещение, 1989. – 160с.
2. Внеклассная работа по химии: Методическая разработка / [под ред. Чернобельской]. – [Вып. 3]. – М. : МГУ, 1982. – С.47
3. Пустовая Е. Профориєнтація: проблеми, досвід, перспективи / Е. Пустовая // Завуч. – 2003. – № 9. – С. 2–3.
4. Форми навчання в школі [за ред. Ю.І. Мальваного]. – К. : Освіта. – 1992. – 160с.

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ЕКОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ БІОЛОГІЇ

Кмець А.М. (м. Глухів)

Різноманітні завдання, які ставить суспільство перед екологічною освітою та вихованням, не можуть бути розв'язаними без відповідної професійної підготовки педагогів. Зрозуміло, що ця підготовка не може здійснюватись тільки шляхом опанування теоретичними знаннями і періодичної участі в акціях та кампаніях, а потребує чіткої методичної та відповідної організаційної системи.

Значним досягненням, на нашу думку, є створення системи еколого-педагогічної підготовки майбутніх вчителів біології на факультеті природничої та фізико-математичної освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Система включає кілька послідовних і взаємопов'язаних навчально-методичних блоків: еколого-теоретичний, еколого-практичний, психолого-педагогічний, навчально-дослідницький, методичний.

Опанування кожним блоком розподілене по роках навчання з урахуванням екологічної компоненти навчальних курсів та ступенем розвитку дослідницьких та педагогічних навичок студентів.

Еколого-теоретичний блок підготовки включає оволодіння студентами екологічними знаннями при вивченні курсів екології, біоценології, біосферології, охорони природи, зоології, ботаніки, мікробіології.

Еколого-практичний блок передбачає формування практичних вмінь та навичок взаємодії з природними об'єктами в природних та штучних умовах під час практичних занять та польових практик.

Навчально-дослідницький блок виконує завдання підготовки педагогів-біологів до визначення стану довкілля за допомогою біоіндикації, вивчення впливу та взаємодії екологічних факторів, відновлення природних ресурсів. Наші студенти успішно вивчають місцеві екологічні проблеми та регіональну специфіку флори та фауни.

Психолого-педагогічний блок спрямований на підготовку до вивчення методики викладання природничих дисциплін та виконання завдань педагогічних практик. Вивчаючи психологію, студенти отримують уявлення про екологічну свідомість, мислення, поведінку. Поняття про екологічне виховання, його місце в системі виховання та його значення формуються у студентів при вивченні педагогіки.

Методичний блок передбачає різносторонню методичну та технологічну підготовку вчителя, формує комплекс педагогічних вмінь та навичок. Але здійснити повноцінну еколого-методичну підготовку в межах одного навчального курсу неможливо і про це свідчать результати опитування студентів IV курсу проведеного в минулому навчальному році, 40% з яких зазначають, що під час педпрактики мали проблеми з викладанням матеріалу екологічного змісту. Зокрема, 17% студентів не в достатній мірі володіють методикою формування у учнів екологічних понять, 23% - не можуть організувати екологічні досліджен-

ня, більше 50% надають перевагу в позакласній роботі з екологічного виховання вікторинам, KBK, конкурсам плакатів. Це тільки окремі дані з результатів відповідей на анкету з 12 запитань. Тому в план підготовки вчителів-біологів були введені предмети "Шкільний курс екології та методика його викладання" та "Методика екологічного виховання". Зазначені курси являють собою систему взаємопов'язаних розділів, спрямованих на комплексну методичну підготовку майбутнього вчителя. Викладання шкільного курсу екології спрямоване на підготовку майбутніх фахівців до викладання матеріалу екологічного змісту на уроках біології та викладання екології в 10 класах (профільний рівень навчання).

Методика викладання шкільного курсу екології формує у студентів знання і вміння організації навчально-виховного процесу з предмета, який має свої особливості. Ці знання дозволяють вчителю керувати процесом виховуючого і розвиваючого навчання екології.

Методика викладання екології вимагає введення до навчального процесу активних форм і методів таких як інтерактивні та мультимедійні. Шкільна екологія вивчає конкретні об'єкти природи і їх зв'язок з навколишнім середовищем. Це потребує проведення екскурсій, лабораторних та практичних робіт, застосування переважно натуральних та технічних засобів навчання, що обумовлює специфіку викладання екології.

Особливістю курсу є творче використання накопиченого в теорії та практиці педагогічного досвіду, проведення дослідницької роботи з метою вдосконалення окремих елементів навчально-виховної роботи в школі при вивченні шкільного курсу екології.

Курс методики екологічного виховання спрямований на формування вмін організації індивідуальної, групової та масової роботи з екологічного виховання. Студенти набувають знань про особливості роботи гуртків екологонатуралістичного змісту, екологічних клубів, про проведення екологічних спостережень, екскурсій, організацію екологічних стежин, проведення тижнів екології, природоохоронних акцій, екологічних експедицій, екологічних олімпіад. Невід'ємною частиною навчального процесу є відвідування станцій юнатів та застосування набутих знань під час педагогічних практик.

Дотримання принципу комплексності повинно сприяти формуванню особистості вчителя, здатного давати якісні знання з навчального предмету, формувати екологічну культуру, свідомість, мислення, розвивати пізнавальну активність учнів, прагнення до практичної природоохоронної діяльності.

Література

1. Білявський Г.О. Екологічна освіта і ефективна екологізація людської діяльності – головні фактори збалансованого розвитку України в XXI столітті. / Боголюбов В.М., Максимчук В.Л. // Екол. наука і освіта в педвузах України. Тези конференції. К.,2000, С.18-24.
2. Кисельов М.М., Концептуальні виміри екологічної свідомості / Деркач В.Л., Толстоухов А.В. та ін.- К.,2003.- 156с.

СУЧАСНА КЛАСИФІКАЦІЯ НАВЧАЛЬНИХ ПОСІБНИКІВ З ГЕОГРАФІЇ ДЛЯ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ

Коберник С.Г. (м. Київ)

Сучасний спектр навчальних посібників з географії для школяра досить різноманітний. З кожним роком з'являються нові різновиди навчальних посібників з географії для 6-9 класів, які розрізняються за своїм призначенням, змістовим наповненням, поєднанням матеріалів та рубрик, формою подання